

1861 je prišlo več peticij na c. kr. namestništvo, da naj se nemščina vpelje v ljudske šole. Na te peticije se je jemal tudi pristojen ozir. Nemščina se je vpe-
ljala, kjer je prej še ni bilo. Slovenec sploh slovi, da je bistrega uma in lepih zmožnosti, bode se toraj nem-
škega kmalu priučil. (Tù nam na misel hodi Vod-
nikova pravlica o „slovenski pari.“) — Kaisersfeld
pravi, da ne bi bilo pravično, ko bi bil v vinorejski
šoli učni jezik slovenski. Nemški mladeneč bi šel v
to šolo, in kaj bi se naučili: „bindisch.“ Kaj bi mu to
koristilo?! Ako pa je učni jezik nemški, je Slovenec
primoran naučiti se nemškega jezika, jezika, ki ga
govori „Kulturvolk“ in 40 milijonov ljudi, odpre se mu
nemška literatura in kultura. Kdor toraj zahteva,
da bi bil učni jezik slovenski, ta dela Slo-
vencem krivico!! — Na to se oglasi Herman ter
pravi, da po naravnih postavah, ktere tudi skušnja
odobruje, imela bi biti šola med slovenskimi kmeti in
za slovenske kmete tudi slovenska. Namen šole že iz-
ločuje tuji jezik. V ljudski šoli se še noben Slovenec
ni nemškega naučil. O prihodnosti narodov slovanskih
nimate niti Nemci niti Vi razsojati in odločevati. Češka
in poljska literatura ni primerno slabša od nemške in
Jugoslovani so že imeli dragoceno slovesnost, ko se o
nemški literaturi in kulturi še govoriti ni moglo. Kul-
tura je v slehernem jeziku mogoča. Slovensko ljud-
stvo je povsod za narodnost, kjer ni zapeljeno. Po
Vašem bode tudi vinorejska šola imela namen Slovence
ponemčevati. Tako spolnujete Vi §. 19?! Na spod-
njem Štirskem je 1. odstotek Nemcev, 4–5 odstotkov
ponemčenih Slovencev in 95 odstotkov trdih Slovencev.
Tacega Nemca sovražijo vsi narodi, zarad njegovega
nasilstva, ker se povsod vriva, hoče povsod gospoda-
riti itd.“ Tudi dr. Langer je vmes dal svoje modri-
janstvo tako-le: To, kar Vošnjakov nasvet zahteva, ni
kar celó nič opravičeno, je marveč volji vseh
spodnjih Štircev naravnost nasproti! Velika
večina hoče imeti nemški jezik; tega novoslovenskega
jezika, ki se zdaj piše kratko ni malo, in enkrat za
vselej nobeden ne ume, ljudje neté od njega nič sli-
šati, povsod se kaže hrepenenje po nemščini! — Na-
posled še govori za pravico Slovencev dr. Prelog
blizo tako-le: Celo Štajarsko bilo je nekdanj slovensko,
imamo za to še zdaj dokazov dovolj. Vedno in vedno
se je počasi ponemčevalo, glavno sredstvo ponemče-
vanja pa je bila šola in uradnija. Toda zdaj ne pojde
več tako naprej. Slovanska je bodočnost! Od
vinorejske šole z nemškim učnim jezikom nimamo
mi Slovenci nobenega dobička. V ljudski šoli se nikdo
nemškega ne nauči. Jaz sam sem temu živa priča.
Hodil sem tri leta v ljudsko šolo. Učitelj je znal samo
nemški, mi otroci samo slovenski, on ni nas umel, mi
njega ne. Vsa tri leta sem se učil samo nemški, pa se
nisem prav nič naučil, navadil sem se bil še le pozneje,
ko sem prišel med Nemce. Kako spolnujete Vaše dr-
žavne osnovne postavbe?! §. 19. nam daje pravico za-
htevati tukaj celo slovensko vseučilišče in mi še kme-
tijske šole ne moremo dobiti! Vi nimate sluha za naše
želje in prošnje, vi se posmehujete našim najsvetejšim
pravicam. Le tako naprej! Toda povem Vam, prišel bo
čas, ko bode te dajali spodnjemu Štajarskemu račun! —
Potem je govoril še poročevalec odbora Fr. Brand-
stätter. On pač ni spomina vreden, ker tako puh-
lih govorov — pravi „Slov. Narod“ — tako jalo-
vega prežvekovanja, kakor je njegovo, človek z lepa
ne sliši. Omeniti pa moram eno njegovo nesramnost:
Rekel je namreč, da samo tisti, ki zahtevajo nemški
jezik, so „zurechnungsfähig“ (doljni Štajarci

tedaj, vsi drugi so — nori!!) — Dr. Vošnjakov nasvet
je bil se vé da zavržen, glasovali so za-nj samo
dr. Vošnjak, Herman, dr. Prelog in Lipold.
(Rak in Lenček nista bila pri seji.) Po nasvetu po-
slanca Lipolda se morajo učitelji in služabniki slo-
venskega jezika — naučiti. Do kedaj, to se ni izreklo.

Hrvaško. Iz Zagreba. V deželnem magjarskem
zboru ni škofov. Sklenilo se je poslati srbski vladi ad-
reso, v kateri se bo izreklo hrvaškega naroda sočutje z
osodo naroda srbskega gledé umora kneza Mihajla.

— Deželnemu zboru se izročujeta pismi, po katerih
se patrijarh Mašierević in škof Gruić izgovarjata, da
ne moreta v zbor priti; poslanec Brlić nasvetuje, naj
se škofje Strossmajer, Nikolajević in Kralj še enkrat
pokličejo v deželni zbor; poslanec Vončina šteje zbrane
poslance in kaže, da še polovica ni pričujočih.

Iz Primorskega. V tržaškem deželnem zboru je
podal glasoviti lahón Hermet prošnjo društva „Pro-
gresso“ z 11.213 podpisi, naj se odpravi narodni ba-
talijon. — Kako so se ti podpisi nabirali, naj povemo
danes le to, da je nekdo, ki je bil prisiljen podpisati
prošnjo, pod podpis pristavil besede: „Živio narodni ba-
talijon! živila Avstrija!“ — V plinovej delavnici dva
delavca nista hotela podpisati prošnje, pa so ju — kar
iz dela spodili! Poznamo moža, Ivan Debevec se ime-
nuje, ki je, da — vsem strankam vstreže, prošnjo za
in zoper pridržanje narodnega batalijona podpisal!!

Iz Dalmacije. Deželni zbor v Zadru je zeló vi-
haren. Laška večina hoče vso Dalmacijo polasčiti.
Narodnjaki Slovani se upirajo, zato pri tacihih prilikah
zapuščajo seje, da potem zbor ne more sklepov delati.
Hudi lahón Lapena grdo žali narodnjake v deželnem
zboru. Lapena ne misli — pravi „Primorec“ — da je
péna, ktera se kar naglo razkadí.

Ogersko. Ogerska vlada je na Ogerskem ležeča po-
sestva Aleksandra Karagjorgjeviča, bivšega kneza srb-
skega, ki je na hudem sumu, da je deležnik umora
rajnega kneza, za srbsko vlado sekvestrirala.

Iz Galicije. (Dr. Smolka in njegov program.)
Te dni so prinesli časniki dr. Smolkov politiški pro-
gram, za katerim stoji neki tudi demokratiško društvo
Lvovsko. Po tem programu naj se avstrijsko cesarstvo
razdeli v 4 historiško-politiške skupine ali
grupe, to je, v ogersko, pemsko, gališko in
nemško. Čudimo se, da dr. Smolka, ki drugače na-
rodnost posebno povdarja, nas Slovence kar narav-
nost v nemško, a Hrovate v ogersko grupo tlači. Mi
se lepo zahvaljujemo za tako politiko, ki ni niti na-
rodna, niti historiška, in smo radovedni: ali bodo še
kteri Slovenci dr. Smolki telegrafirali, da se popolnoma
vjemajo z njegovo politiko?

Turško. Vstaja na Bolgarskem raste. Turški vo-
jaki so bili že večkrat krvavo tepeni. Nedavno je spet
veliko krdelo bolgarskih vstajnikov poleg Krajove čez
Donavo se vzdignilo in poleg Rahove se ustavilo.

Žitna cena

v Ljubljani 19. septembra 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 50 —
banaške 5 fl. 20. — turšice 3 fl. 20. — soršice 3 fl. 60. — rži
3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 30. — prosa 2 fl. —. — ajde 3 fl. 5. —
ovsa 1 fl. 80 — Krompir 1 fl. 20.

Kursi na Dunaji 22. septembra.

5% metaliki 56 fl. 70 kr. Ažijo srebra 113 fl. 26 kr.
Narodno posojilo 61 fl. 25 kr. Cekini 5 fl. 53 kr.